

Nr 27

Utlåtande i anledning av väckta motioner om utredning rörande massör- och sjukgymnastutbildning för blinda och synskadade.

I de likalydande, till allmänna beredningsutskottet hänvisade motionerna I: 241 av fru Wallentheim m. fl. och II: 296 av herrar Munktell och Lindahl föreslås, att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t hemställa om att massör- och sjukgymnastutbildningen för blinda och synskadade blir föremål för utredning.

I motionerna erinras om att brist på sjukgymnaster råder och om de allvarliga konsekvenser detta har. Sjukgymnastyrket liksom massöryrket är emellertid lämpligt för synskadade och blinda, och i många andra länder sker utbildning av dessa kategorier, varför det bör vara möjligt även i vårt land. Tidigare har det varit svårt för blinda och synskadade att vinna inträde till sjukgymnastutbildningen, emedan man krävt studentexamen och de blinda haft små möjligheter att tillägna sig utbildningens teoretiska del. Talboken har dock härvidlag öppnat nya möjligheter. Utbildningen av blinda och synskadade synes med fördel kunna ordnas i en fristående elevgrupp, varigenom utbildningskapaciteten dessutom skulle ökas.

Beträffande motiveringen i övrigt får utskottet hänvisa till motion I: 241.

Utskottet har inhämtat yttrande över motionerna från medicinalstyrelsen, sjukgymnastinstitutet i Stockholm, sydsvenska sjukgymnastinstitutet och De blindas förening.

Medicinalstyrelsen anför följande:

Medicinalstyrelsen har redan under hösten 1961 påbörjat undersökning angående lämpligheten att utbilda blinda och synskadade till sjukgymnaster. Styrelsen införskaffade därvid uppgifter från Norge angående den utbildning för ifrågavarande kategori, som äger rum vid Oslo ortopediske institutt. Därefter har yttrande inhämtats från medlemmen av styrelsens vetenskapliga råd, professorn Friberg, angående lämpligheten av att anordna motsvarande utbildning vid de svenska sjukgymnastinstitut. Denna har i skrivelse den 2 januari 1962 framhållit, att vissa svårigheter torde finnas i fråga om utbildningen, men att dessa förefalla att vara av organisatorisk och ekonomisk art samt lätta att överkomma. Han har vidare uttalat, att vissa inskränkningar i fråga om anställning av blinda i sjukhusarbete kan komma att visa sig lämpliga. Det sjukgymnastiska fältet såväl inom som utom sjukhuset är dock så vitt, att enligt hans mening några väsentliga betänkligheter icke kunna resas mot förslaget.

Under hänvisning till vad ovan anförts anser sig medicinalstyrelsen böra tillstyrka, att frågan om sjukgymnastutbildning för blinda och synskadade blir föremål för utredning. Styrelsen finner det därvid lämpligt, att ovan-

nämnde utredningsman erhåller i uppdrag att vidtaga ifrågavarande utredning.

Vad beträffar massöyrket instämmer styrelsen med motionärerna, att detta torde vara lämpligt för vissa blinda och synskadade. För sjukvårdens del föreligger emellertid intet behov av anordnande av massörutbildning, då inom detta område erfordras personer med sjukgymnastutbildning. Ur de synpunkter styrelsen har att företräda, anser styrelsen det därför icke erforderligt med en utredning, angående massörutbildning för nu ifrågavarande kategori.

Sjukgymnastinstitutet i Stockholm uttalar bl. a. att en blind mycket väl kan lämna sig för massöyrket, medan det icke kan anses klarlagt hur det förhåller sig med sjukgymnastyrket. Enbart massage som medicinsk behandlingsform har emellertid mycket begränsat värde och liten användning. Lärarrådet är positivt inställt till frågan om sjukgymnastutbildning för blinda, men framhåller att denna utbildning skulle kräva andra resurser än institutet förfogar över.

Institutet föreslår att en eventuell utredning måtte få i uppdrag att utreda om en gemensam utbildning av blinda elever från de nordiska länderna kan komma i fråga.

Sydsvenska sjukgymnastinstitutet framhåller, att den del av sjukgymnastutbildningen som vore tänkbar att genomföra för blinda och synskadade utan särskilt stora svårigheter vore utbildningen i dels massage och dels i rörelsebehandling av enstaka leder. Den övriga utbildningen torde medföra särskilt stora svårigheter. Deras fortsatta yrkesarbete måste förutsättas ske under vissa bestämda, gynnsamma förhållanden, eftersom de endast kan arbeta inom en liten del av den seende sjukgymnastens arbetsfält, och för denna del kräves knappast den stadgade sjukgymnastutbildningen. Det är för lärarrådet helt klart att föreskriven sjukgymnastutbildning icke lämpar sig för blinda och synskadade. Utredning i detta avseende är därför ej påkallad, men däremot synes möjligheterna för blinda och synskadade att erhålla massörutbildning böra utredas.

De blindas förening anför:

Som motionärerna påpekar har de yrken där blind arbetskraft kunnat göra sig gällande ökats avsevärt. I dag arbetar blinda exempelvis inom metallindustri, på kontor, på sjukhusens mörkrumsanläggningar och som telefonister. Ett mindre antal blinda arbetar även som sjukgymnaster och massörer. Med all säkerhet skulle antalet blinda massörer och sjukgymnaster öka om utbildningsvägarna öppnades för dem och rätten till legitimation efter genomgången godkänd utbildning garanterades. Om så blir möjligt skulle samhället dels tillföras ett ytterligare antal utbildade sjukgymnaster och massörer och dels skulle fler blinda beredas möjlighet till förvärsarbeten och därigenom känna sig som fullvärdiga medborgare.

Motionärerna föreslår, att i de redan befintliga utbildningsanstalterna bygga in en särskild tillrättalagd utbildning för blinda. Bortsett från att institutionernas utbildningskapacitet ökats på detta sätt får De blindas förening framhålla värdet av att de blinda erhåller en med hänsyn till deras handicap anpassad undervisning. Undervisningen av blinda kräver en speciell metodik. De har av naturliga skäl ej möjlighet att följa med en lektion där läraren använder sig av exempelvis film eller skioptikonbilder. Den för

undervisningen nödvändiga litteraturen kan dock med fördel läsas in på talband eller utskrivnas på punktskrift. I de flesta länder där blinda utbildas till sjukgymnaster och massörer sker detta vid särskilda utbildningsanstalter.

Med hänvisning till ovanstående får De blindas förening meddela att den helt stöder motionärernas hemställan och således tillstyrker motionen.

Utskottet

Utskottet har icke haft möjlighet att bilda sig någon uppfattning i frågorna om blinda och synskadade kan anses lämpade för sjukgymnast- och massöryrkena, om en särskild utbildning för dem till dessa yrken är motiverad och hur en dylik utbildning i så fall bör organiseras. Som framgår av yttrandena över motionerna kan skäl anföras såväl för som emot tanken på särskilda anordningar i detta syfte. Utskottet vill emellertid icke motsätta sig att frågorna bringas under prövning i lämplig form.

Någon organiserad utbildning av massörer förekommer numera icke i vårt land. Sjukgymnastutbildningen sker vid de statliga instituten härför i Stockholm och Lund. År 1961 har chefen för ecklesiastikdepartementet tillkallat en sakkunnig för utredning rörande ökad utbildning av sjukgymnaster och därmed sammanhängande frågor. Utredningen har bl. a. påbörjat en inventering av möjligheterna till utbildning vid undervisnings-sjukhusen. I direktiven för utredningen har anförts bl. a. att den sakkunnige har att samråda med den år 1960 tillkallade arbetsterapeututredningen när det gäller möjligheterna till samordning av undervisningen i vissa delar mellan utbildningen av sjukgymnaster respektive sysselsättnings- och arbetsterapeuter. Det framhålls vidare att en sådan samordning skulle kunna leda till krav på en fördelning av utbildningsorganisationen på flera enheter än som är motiverad enbart av behovet av sjukgymnaster.

Utskottet finner lämpligt att de i motionerna anförda synpunkterna på frågan om massör- och sjukgymnastutbildning för blinda och synskadade bringas till sjukgymnastutredningens kännedom och får därför hemställa, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller att de likalydande motionerna I: 241 och II: 296 jämte utskottets utlåtande över desamma överlämnas till utredningen rörande sjukgymnastutbildningen.

Stockholm den 27 mars 1962

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

NANCY ERIKSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Carl Albert Anderson*, Möller, Nestrup*, Sörlin, Kaijser*, Söderberg*, Axel Emanuel Andersson*, Hedström*, Olofsson*, Widén*, Tage Johansson och Schött; samt

från andra kammaren: fru Eriksson i Stockholm, herrar Jacobsson i Sala, Hamrin i Jönköping, fru Jäderberg*, herr Svensson i Kungälv, fru Thunvall, herrar Nilsson i Bästekille*, Lundmark*, Börjesson i Glömminge*, Berglund och Edlund.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.